

Når noen går på havet

Forbundsleder Lill Sverresdatter Larsen sitt innlegg på Nordnorsk debatt 6. desember 2019

Det gjør vondt i Tromsø nå. Fredag klokka 14 samlet folk seg for å vise at vi bryr oss om de som døde, om hun som kjemper for livet på Rikshospitalet, faren som må håndtere det som ingen skal tåle. Og om alle de vi vet om og de vi ikke oppdager som strever.

Foreldre som triller barnevogn langs Fagereng, og med tripp, trapp høyde på ungeflokken rundt seg er et vanlig syn. Området og fjæra i umiddelbar nærhet til veien er nydelig. Her er det barnelatter og lunsjkurver på sommeren og her finner jeg selv noen ganger ro i hektiske hverdager. Nå er det blått hav i all verdens fargesjatteringer, krappe bølger og horisont med majestetiske, hvite fjell. Det er tente lys og blomster. Det er iskaldt.

Som forelder er det en helt uutholdelig tanke at noen skal kunne ha det så vondt at de tar med sine barn og går på havet.

Som person prøver jeg å unngå å huske at jeg som ung og uønsket gravid valgte meg bruene som vandrested på natta og at det svarte vannet langt under meg virket lokkende og trygt i en utrygg verden. Jeg møtte sykepleiere som hjalp meg til å se verdien av meg og verdien av barnet jeg ventet. Både jeg og den nydelige gutten er her i dag. Det er mange historier fra vår felles fortid om kvinner i store kjoler som målbevisst vasset ut i sjø av ulike årsaker.

Som sykepleier har jeg møtt fortvilelsen i møte med medmennesker. Mørket som er altoppslukende, det tomme i blikket, de tomme flaskene, kuttene på hud, muskler og blodårer og de tomme stolene i leiligheter som burde rommet et sosialt liv.

I nord er vi glade i turister. Jeg har reist land og strand rundt i det siste, og roser alltid nord. Det har ført til at flere jeg møter kommer til meg, er mine gjester, benytter seg av fasiliteter og aktiviteter i nærområdet og jeg blir så stolt over alt jeg kan vise de.

Kanskje må vi være mer guide også for våre «medvandrere» som sykepleier Safia Abde Haase så fint kaller det. Hun er ikke innvandrer. Hun er ferdigvandret og ber om å bli sett på som medvandrer. Kan vi ta rollen som guide i møte med de vi møter i barnehage og skole, på butikk, bibliotek eller langs fortau? Vi må snakke om forebyggende tiltak.

I dag gjennomfører sykepleiere forebyggende besøk hos eldre, med samtaler om blant annet fallrisiko, egenomsorg og demenssykdom. Trenger vi forebyggende besøk hos medvandrere hvor vi deler kunnskap om tradisjon, kultur og religion, men også om somatisk kropp og psykisk helse? Vi må snakke psykisk uhelse som sykdom og i så måte har sykepleiere, som jordmor, helsesykepleier og i ulike helsetjenester en nøkkelrolle med både forebyggende fokus og kompetanse på kropp, psyke og sosialt liv. Sykepleiere har høy og relevant kompetanse, men vi trenger mer kunnskap om migrasjonshelse og flerkulturell sykepleie.

Uansett kompetanse så krever slike samtaler tid. Tjenestene i dag er ikke organisert for samtaler som tar tid.

Vi trenger nasjonal forskning på migrasjonshelse, men vi kan ikke vente. Internasjonal forskning viser at det er mange med innvandrerbakgrunn som opplever diskriminering i helsetjenestene, i form av at den historien de har med seg ikke blir vektlagt og at de opplever seg oversett og ikke lyttet til i møte

med helsetjenestene. Den tilliten som norske borgere har til helsetjenester, er ikke tilstede på samme måte hos personer med innvandrerbakgrunn. Det betyr at tjenestene ikke er likeverdige verken med tanke på tilbud eller bruk av tjenestene.

Fins det andre arenaer hvor vi som samfunn får til systematiske kartlegginger av psykisk helse, lavterskeltilbud og muligheter for støtte- og hjelpetiltak? Mange flyktninger er sterkt traumatisert, men likevel har lavterskeltilbud som eksempelvis Ressurscenter for migrasjonshelse i Oslo og Senter for torturoverlevende i Oslo blitt nedlagt. Av nordiske land er det kun Norge som ikke har slike tilbud.

Vi strever alle fra tid til annen. Noen strever oftere. Noen strever mer. Vi har alle et ansvar for å se, erkjenne problem, tørre å ta kontakt, spørre og foreslå støtte- og hjelpetiltak. Sykepleiere satt inn i systematisk helsearbeid for våre medvandrere kan være en nøkkel som åpner flere dører.